

Dosarul nr. 2ra-260/23
2-21177076-01-2ra-15022023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Centru (jud. S. Suvac)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Guzun, V. Buhnaci, V. Sîrbu)

ÎNCHEIERE

28 iunie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
Judecători

Viorica Puica
Aliona Donos
Oxana Parfeni

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Eduard Mutelică, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Eduard Mutelică, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu împotriva Ministerului Justiție al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și prejudiciului moral, și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 30 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost respinse apelurile declarate de Eduard Mutelică și Ministerul Justiției al Republicii Moldova și menținută hotărârea din 26 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, prin care cererea de chemare în judecată a fost admisă parțial,

c o n s t a t ă :

La 01 decembrie 2021, Eduard Mutelică, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și prejudiciului moral, și compensarea cheltuielilor de judecată (f. d. 3-4).

În motivarea cererii de chemare în judecată, reclamantul Eduard Mutelică, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu a indicat că prin ordonanța din 17 decembrie 2020 a procurorului Procuraturii Hîncești, a fost pus sub învinuire, fiindu-i incriminată comiterea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (1) Cod penal, în cauza penală nr. XXXXX.

Prin ordonanța din 18 decembrie 2020 a procurorului Procuraturii Hîncești, în temeiul art. 275 alin. (3) Cod de Procedură Penală, a fost scos de sub urmărire penală.

A considerat că, în lipsa unor motive rezonabile și a unor probe pertinente, în scop de a fi umilit, a fost reținut și tras ilegal la răspundere penală în cadrul cauzei penale nr. XXXXX.

A accentuat că a fost nevoit să suporte umilință și disconfort enorm, din care motiv a primit traume psihologice sub formă de stare de stres, care, în opinia sa, sunt iremediabile.

Cu referire la prevederile art. 20 alin. (1), (2) din Constituția Republicii Moldova, art. 15 alin. (1), 2007 alin. (1) Cod civil, art. 1, 2 din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, a evidențiat că acțiunile organului de urmărire penală enunțate supra i-au lezat drepturile și libertățile prevăzute de art. 6 din CEDO, fiindu-i cauzat un prejudiciu moral evaluat la suma de 2 000 de euro.

La fel, a menționat că, pe motivul tragerii ilegale la răspundere penală în cadrul cauzei penale nr. XXXXX, a fost nevoit să-și angajeze un apărător.

Pentru serviciile prestate de avocat în legătură cu efectuarea percheziției în cauza penală nr. XXXXX, a achitat, conform contractului de asistență juridică din 17 decembrie 2020 și a bonului de plată seria WL nr. 987676 din 17 decembrie 2020, suma de 4 000 de lei.

A mai notat că unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire. În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit.

În drept, reclamantul și-a întemeiat pretențiile în temeiul dispozițiilor art. 5-7, 83, 90, 94, 123, 166, 167 Cod de procedură civilă, 9, 16, 19, 915, 1979, 2007, 2036, 2037 Cod civil, art. 1, 2, 3 lit. f), 6, 7, 10, 11 din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, art. 6 din CEDO.

Reclamantul a solicitat încasarea din contul bugetului de stat cu titlu de prejudiciu material suma de 4 000 de lei și cu titlu de prejudiciu moral suma de 2 000 de euro, precum și a cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea protocolară din 02 februarie 2022 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, a fost atrasă în proces în calitate de intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova (f. d. 20-21).

Prin hotărârea din 26 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată depusă de Eduard Mutelică.

A fost încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Eduard Mutelică prejudiciul moral în sumă de 1 000 de lei.

În rest, acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată (f. d. 42, 47-54).

La 30 mai 2022, Eduard Mutelică, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii din 26 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru (f. d. 44), iar la 07 noiembrie 2022, a fost depusă cererea de apel motivată, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe în partea respingerii cerințelor, cu pronunțarea unei hotărâri noi de admitere integrală a cerințelor (f. d. 74-75).

La 30 mai 2022, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii din 26 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru (f. d. 45), iar la 22 septembrie 2022, a fost depusă cererea de apel motivată, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe în partea admiterii parțiale a cererii de chemare în judecată, cu emiterea unei noi hotărâri în această parte prin care acțiunea să fie respinsă ca fiind neîntemeiată (f. d. 67-72).

Prin decizia din 30 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, au fost respinse apelurile declarate de Eduard Mutelică și Ministerul Justiției al Republicii Moldova și menținută hotărârea din 26 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru (f. d. 85, 86-94).

În consolidarea soluției adoptate, prima instanță și instanța de apel au reținut că prin ordonanța din 17 decembrie 2020 a procurorului în Procuratura raionului Hîncești, Eduard Mutelică a fost pus sub învinuire, încriminându-i-se comiterea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (1) Cod penal, în cauza penală nr. XXXXX (f. d. 5).

Totodată, instanțele de judecată au stabilit că, în ziua imediat următoare, prin ordonanța din 18 decembrie 2020 a procurorului în Procuratura raionului Hîncești, a fost dispusă scoaterea de sub urmărire penală a lui Eduard Mutelică, în cauza penală nr. XXXXX, pe motiv că fapta nu a fost săvârșită de către ultimul (f. d. 6-7), astfel, reieșind din prevederile art. 6 lit. b) din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, aceste circumstanțe acordă persoanei dreptul la repararea prejudiciului.

Având în vedere prevederile art. 3 alin. (1) lit. a), c), 5, 6 și 10 lit. b) din Legea nr. 1545-XII din 25 februarie 1998, instanțele de judecată au menționat că legea nominalizată reglementează nu doar dreptul persoanei la repararea prejudiciului moral în urma acțiunilor ilicite ale organului de urmărire penală, dar și dreptul de a cere compensații pentru reabilitare în urma pornirii urmăririi penale și ulterior scoaterii de sub urmărire penală, nefiind întrunite elementele infracțiunii.

Astfel, în temeiul dispozițiilor art. 1 alin. (3), 64 alin. (2) pct. 22), 524, 525 alin. (1), (2), (3) Cod de procedură penală, art. 2007 alin. (1) lit. a) Cod civil, se instituie obligația generală a statului de a repara persoanelor fizice prejudiciul material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Respectiv, instanțele de judecată au concluzionat că Eduard Mutelică este în drept de a pretinde repararea prejudiciului cauzat în urma acțiunilor ilegale ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, or ultimul a fost scos de sub urmărirea penală în temeiul art. 284 Cod de procedură penală, pe motiv că fapta nu a fost săvârșită de bănuț, ceea ce constituie un temei al reabilitării persoanei.

Prima instanță și instanța de apel au menționat că temeiul în baza căruia Eduard Mutelică a fost scos de sub urmărire penală, este prevăzut la art. 284 alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală și reprezintă un temei de reabilitare prin prisma art. 284 Cod de procedură penală, și în temeiul art. 6 lit. b) din Legea

nr. 1545-XII din 25 februarie 1998, ultimul este în drept de a-i fi reparat prejudiciul.

Prin urmare, având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale cauzate, starea de stres și retrăirile suportate de către Eduard Mutelică, provocate prin intentarea în privința ultimului a urmăririi penale, instanțele de judecată au considerat că prejudiciul în mărime de 1 000 de lei corespunde cu caracterul și gravitatea suferințelor psihice suportate de acesta.

Respectiv, suma de 1 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral, urmează a fi încasată din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Eduard Mutelică, în rest, pretenția urmează a fi respinsă ca neîntemeiată.

Cu referire la solicitarea reclamantului Eduard Mutelică privind încasarea prejudiciului material, în mărime de 4 000 de lei, instanțele de judecată au ajuns la concluzia respingerii pretenției respective pe motiv că reclamantul nu a reușit să demonstreze temeinicia acesteia.

Prima instanță și instanța de apel au constatat imposibilitatea stabilirii eventualelor acțiuni întreprinse de avocatul Serghei Mocanu, în interesele lui Eduard Mutelică, pe cauza penală nr. XXXXX, dat fiind faptul că bonul de plată seria WL numărul 987676 eliberat de CA „Mocanu Serghei”, nu prezintă o informație relevantă care să poată fundamenta o legătură cauzală între eventualele servicii prestate de CA „Mocanu Serghei”, în cauza penală nr. XXXXX, întrucât la compartimentul „Denumirea mărfii (lucrărilor, serviciilor)” din bonul de plată respectiv, este indicat „Servicii juridice conform contractului de asistență juridică din 17 decembrie 2020”, însă un asemenea contract, precum și un mandat de reprezentare pe cauza penală menționată, nu au fost prezentate instanței de judecată.

Respectiv, Eduard Mutelică nu a demonstrat legătura cauzală dintre prejudiciul suportat privind achitarea serviciilor de asistență juridică în sumă 4 000 de lei, la 17 decembrie 2020, în cadrul cauzei penale nr. XXXXX, iar în aceste condiții, cerința reclamantului privind repararea prejudiciului material este neîntemeiată, fiind pasibilă de a fi respinsă.

La 13 ianuarie 2023, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 30 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii ca nefondată (f. d. 97-103).

În motivarea recursului, recurentul Ministerul Justiției al Republicii Moldova a indicat că instanța de apel, la adoptarea soluției judecătorești, a aplicat eronat normele de drept material ce țin de încasarea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, în condițiile în care pentru aplicabilitatea prevederilor Legii nr. 1545-XII din 25 februarie 1998, necesită de a fi întrunite circumstanțele prevăzute de art. 6 - dreptul la repararea prejudiciului și cele prevăzute de art. 3 - cazurile de reparare a prejudiciului material și moral. Or, normele legale enunțate sunt indisolubile și nu pot fi aplicate separat.

Mai mult ca atât, pentru a fi în prezența unei acțiuni civile întemeiate nu este suficient de a fi întrunite doar prevederile art. 6 din Legea nr. 1545-XII din 25 februarie 1998, dar este necesară și întrunirea dispozițiilor prevăzute de art. 3 alin. (1) din legea menționată.

A accentuat că Eduard Mutelică nu a prezentat probe justificative care ar demonstra prezența unor suferințe cauzate. Toate argumentele invocate întru motivarea pretenției de încasare a prejudiciului moral, poartă un caracter strict declarativ, formal, fără a dispune de careva suport probatoriu și legal.

A considerat că suma încasată de către instanțele de judecată cu titlu de prejudiciu moral (1 000 de lei), este inechitabilă suferințelor pretinse a fi suportate, în lipsa unor acte ce constată ilegalitatea acțiunilor întreprinse de către organul de urmărire penală.

La 06 martie 2023, Eduard Mutelică, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu a declarat recurs împotriva deciziei din 30 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe în partea respingerii cerințelor, cu pronunțarea unei hotărâri noi de admitere integrală a cererii de chemare în judecată (f. d. 109-111).

În susținerea recursului, recurentul Eduard Mutelică, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu a indicat că respingerea cerințelor din cererea de chemare în judecată este total nemotivată prin careva norme materiale de către instanțele de judecată.

A subliniat că, la stabilirea cuantumului prejudiciului moral, instanțele de judecată nu au ținut cont de faptul că dânsul a fost scos de sub urmărire penală pe motiv că fapta nu a fost comisă de către el, la un interval de o zi de la data la care aceeași persoană a fost pusă sub învinuire, ori este dubioasă necesitatea punerii persoanei sub învinuire, în condițiile în care organul de urmărire penală și-a schimbat poziția într-un interval de o zi, reieșind din faptul că Codul de procedură penală prevede că punerea sub învinuire are loc în situația în care probele acumulate sunt concludente și suficiente.

Totodată, a considerat că prezentarea bonului de plată seria WL nr. 987676 din 17 decembrie 2020 este o probă suficientă pentru confirmarea suportării prejudiciului material.

La fel, contractul de asistență juridică din 17 decembrie 2020 este un act juridic confidențial între dânsul și avocat, iar mandatul se află în materialele cauzei penale nr. XXXXX.

Or, în actele prezentate există dovadă că avocatul Serghei Mocanu a participat în calitate de apărător în cadrul cauzei penale nr. XXXXX.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei motivate din 30 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată în adresa părților, la 17 ianuarie 2023, circumstanță se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la actele cauzei (f. d. 95), însă careva date care ar confirma recepționarea acestora de către recurenți, la actele cauzei lipsesc.

Astfel, se constată că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursurile la 13 ianuarie 2023 și, respectiv, la 06 martie 2023, în termenul legal.

La 15 februarie 2023, în adresa lui Eduard Mutelică și Procuraturii Generale a Republicii Moldova a fost expediată copia recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f. d. 107), fiind recepționată la 20 februarie 2023, ceea ce se atestă prin avizele de recepție anexate la materialele dosarului (f. d. 114, 115).

La 10 martie 2023, la adresa electronică a Ministerului Justiției al Republicii Moldova a fost expediată copia recursului declarat de Eduard Mutelică, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică anexat la actele cauzei (f. d. 112, 113).

Până la data stabilită pentru examinarea admisibilității recursurilor, în adresa Curții Supreme de Justiție, referințe nu au parvenit.

Examinând temeiurile recursurilor Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 Cod de procedură civilă.

La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că argumentele invocate în cererile de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate or, motivele recursurilor sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurenților cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei contestate or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă.

Din recursurile declarate nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise (Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (a se vedea Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Eduard Mutelică, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă și drept urmare, sunt inadmisibile.

În conformitate cu art. art. 270, 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Eduard Mutelică, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu. Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Viorica Puica

Judecători

Aliona Donos

Oxana Parfeni